

Budisms un Kristietība

levads:

Ļoti daudz tā sauktā *Jaunā laikmeta* mācība ir cieši saistīta ar Budisma idējām un mācībām. It sevišķi mācība par reinkarnāciju –ka cilvēks atkārtoti dzīvo un mirst līdz kamēr sasniedz Nirvanu. Pilnību. Apgaismošanu.

Pēdēja laikā šāda veida mācības arī parādās latviešu laikrakstos, kas sākušas ietekmēt kristīgo cilvēku domāšanu.

Budisms un kristietība nav savienojami nekādā ziņā un iepazīstinot jūs ar Budisma pamata domām, ceru jums to skaidri parādīt. Ja uzskatam sevi par kristīgu cilvēku tad jābūt skaidrībā par to, kam mēs īsti ticam, un kas ir patiesība .

Budisma sākums.

Apmēram 500 gadus pirms Kristus, Indiešu princis vārdā Siddharta Gautama, sāka meklēt dzīves jēgu. Viņš uzauga labos, ērtos apstākļos no pasaules realitātēm aizsargāts. Vienā no saviem ceļojumiem, viņam bija sastapšanās ar vecu vīru, slimu vīru, nabaga vīru un līķi. Dziļi satraukts sastopot ciešanas, kas pasaulē, Gatauma nolēma atstāt savu ērto dzīvi, atstāt savu ģimeni, lai meklētu skaidrību, apgaismotību (enlightenment). Viņš centās to atrast askētu dzīvē. Izmēģinājis pat viss ekstrēmākos askētu dzīves veidus viņš tomēr neatrada to ko viņš cerēja atrast.

Beidzot viņš nosēdās zem koka un zvērēja nekūstēties līdz kamēr sasniegs apgaismojumu.

Pēc kāda laika viņš piecelās kā Buda – apgaismotais. Tā viņš nākamos 45 gadus no savas dzīves veltīja mācot ceļu uz atbrīvošanu no ciešanām (dharma) un nodibināja mūku sabiedrību (sangha).

Šodien pasaulē atrodami starp 350 miljonu un 1.5 biljonu Budistu. Interesanti, ka Indijā nav gandrīz vairs neviena Budista, bet ļoti daudz atrodami Ķīnā, Japānā, un Dienvidaustrumu Āzijā.

Divdesmitā gadu simtenī, Budisms iespiedās Rietumu kultūrās un reliģisko domāšanā. Amerikā ir vairāk kā 6 miljonu Budistu. Austrālijā apmēram pus- miljons.

Budisma idejas ir kļuvušas populāras Rietumu kultūrā, it sevišķi meditācijās. Mērķis meditācijai ir atrast sevī iekšēju mieru.

Budisma ticība ir ļoti plaša un dažāda un atrod savu izpausmi ļoti dažādos veidos. Bet ir lietas kas visām novirzēm ir kopīgas proti, Buda slavēšana, ciešanu izbeigšana, un reinkarnācijas doktrīna.

Budismam ir divi galvenie spārni vai nogrupējumi. Theravada Budisms un Mahajana Budisms.

Theravada Budisms – Dienvidaustrumu Asia, (vietās kā Indonesiā, East Timor; Filipinā, Malasiā, Burmā, Kambodiā,

Singaporē) nodarbojās ar filozofiju un uzsver Askētu dzīvi un meditāciju kā vislabāko ceļu uz brīvību.

Mahayana Budisms, izplatīts vairāk Ķīnā un Japānā. Tas ietver sevī vairākas dievības; nodarbojās ar kosmoloģiju, un citām tradicionālām lietām.

Mahayana Budismā, meklēšanas ceļš uz brīvību iespējams caur dažādiem veidiem - reliģiskiem rituāliem; reliģijas apokopšanu, meditāciju; darot vienu vai visas šīs lietas kopā. Zen; Nichiren, Tendai un šķīstā zeme (pure land) ir galvenās Mahayana formas.

1966 gadā, prominenti mūki no abiem novirzieniem - Theravada un Mahayana - satikās Sri Lankā konferencā ar mērķi atrast vairāk tuvības un apskatīt kādās lietās viņiem ir vienotība.

Pasaules Budistu, Sangha Padome (tas ir kā viņi sevi nosauca) vienojās vienbalsīgi par 9 kopējām lietām. Viņi izdeva sekojošo dokumentu, kas dod mums labu ieskatu Budisma mācībā:

Pamata mācības kuras kopējas Theravadu un Mahayana Budismā:

1. Buda ir vienīgais valdnieks. (master)
2. Patversme atrodama Budā, Dhamaa(Buda mācībā) un Sangha (Budistu sabiedrībā)
3. Neticam, ka šī pasaule ir dieva radīta vai vadīta.

4. Sekojot Budda priekšzīmei, kas ir Lielās Līdzjūtības (Mahaa-karunaa) un Lielās Gudrības (Mahaa –prajnaa) iemiesojums; mēs uzskatām, ka dzīves jēga ir lai izveidotu līdzjūtību visām dzīvām būtnēm bez jebkādas diskriminācijas; un strādātu to labklājībai, priekam un mieram, un veidotu gudrību, kas novedīs līdz galīgai atklāsmei par visu patiesību (Ultimate Truth)
5. Mēs pieņemam Tās Četras Cienījamās (Noble) Patiesības. Dukkha, Dukkha celšanos; Dukkha izbeigšanu, un universālo likumu par cēloni un sekām. (Cause and effect) kā tas mācīts pratiitya-samutpaada (Conditioned Genesis or Dependent Origination).
6. Saprotam no Buda mācībām, ka visas noteiktas lietas (conditioned things) nav pastāvīgas un Dukkha, un ka visas noteiktās un nenoteiktās lietas (Dharma) ir bez esamības (self- anaatma)
7. Pieņemam 37 noteikumus, (bodhipaska –dharma), kā dažādus aspektus no Buda mācības, kā ceļu kas ved uz apgaismošanu.
8. Pieņemam trīs dažādus veidus, (kā mācekļi, kā Buda, kā pilnīgi apgaismots Buda- Samyak-sam Buda) kā sasniegt bodhi vai apgaismošanu, un ka veids kuru piekopjam ir atkarīgs no katra cilvēka dotībām un spējām. Mēs pieņemam, ka visaugstākais un goda pilnais ceļš ir sekot Budista dzīves paraugam un kļūt par Samyak-sam-Budda lai citus izglābtu.

9. Mēs pieņemam, ka citās zemēs var būt atšķirība Budista mūku dzīvē, populārākos Budisma ticējumos, izdarībās, rituālos un ceremonijās, tradīcijās un formas. Šīs atšķirības tomēr nemaina Buda pamata mācības.

DZĪVES NOZĪME BUDISMĀ

Budisma primārais mērķis ir izbeigt ciešanas. Buda mācīja, ka cilvēki piedzīvo ciešanas, tāpēc ka visu laiku dzenās pēc lietām, kas nenes ilgstošu prieku. Cilvēki ar visu varu cenšas pieķerties lietām – piem. draugiem, visāda veida materiālām lietām – kas nav pastāvīgas, un mums nenes apmierinājumu.

Buda nenoliedza, ka ir lietas kas dzīve nes prieku, bet uzsvēra, ka tās nav pastāvīgas un, ka mūsu pieķeršanās pie tām noved uz lielākām ciešanām. Viņa mācība pilnīgi k koncentrējās uz šo problēmu atrisināšanu. Problēmu atrisina, ka nāk pie apziņas ka lietas nav pastāvīgas, un no tām atbrīvojas. Tā samazina ciešanas un eventuāli izbeidz vai apstādina dzimšanas un miršanas ciklu.

Šī Budisma pamatmācība vislabāk un precīzāk izteikta Četrās Cēlās patiesībās un Astoņkārt cēlā ceļā.

Četrās Cēlās Patiesības

1. Visa dzīve ir ciešanu skārta
2. Ciešanas celonis ir iekāre (desire) un pieķeršanās (attachment)
3. Ciešanas var apstādināt.

4. Veids, kā ciešanas izbeigt ir sekot Cēlo Astoņkārt Ceļu.

ASTONKĀRT CĒLĀIS CELŠ

Te pie katras pakāpes tiek lietots vārds „pareizais” – (paties, korekts, īstais) - angļiski „right”. Budistu uztverē viņu ceļš ir uzskatāms par patieso. Bet tā ir atšķirama no citām patiesībām un no citām gudrībām.

Budistu mācībā nepietiek tikai ar gudrību – jābut „pareiza gudrība”.

1. Pareiza gudrība (zināšana-knowledge)
2. Pareiza motivācija
3. Pareiza runāšana
4. Pareiza izdarība
5. Pareiza iztika
6. Pareiza cenšanās
7. Pareiza uzmanība (mindfulness)
8. Pareiza koncentrēšanās

Ņemot vērā grūtības izpildīt šīs astoņas pakāpes lai ciešanas izbeigtu – Buda un pirmie Budisti ieteica mūku dzīves veidu kā drošāko ceļu uz apgaismošanu.

Theravada Budismā, šis ieteikums vēl arvien pastāv.

Budistu ticība māca ka cilvēkam ir jāpiedzimst no jauna kā mūkam lai varētu sasniegt apgaismoību. Tā tad vienkāršs pasaules cilvēks cenšas iegūt nopelnus (merit), labu karmu,

atbalstot mūkus un darot labus darbus , tā cerēdami ka nākamā dzīvē sasniegs augstāku pakāpi ceļā uz apgaismošanu.

MAHAYANA BUDISMĀ

Dažus gadu simteņus pēc Buda nāves, tika izveidota jauna kustība ar nosaukumu „Mahayama” – vai lielākais vadītājs. Šī kustība atvēra ceļu plašākai grupai cilvēku.

Mahayana Budisms māca ka arī vienkāršam cilvēkam ir iespēja sasniegt apgaismošanu bez atkal piedzimšanas no jauna kā mūkam vai mūķenei.

Mahayana Budismā cilvēkam ir iespējams sasniegt apgaismošanu dzīvojot tikai vienu dzīvi.

Mahayana Budismā ir arī vairāki novirzieni, lielākie no tiem ir Zen; Šķīstā Zeme un Nicherin.

Pirmie divi novirzieni iesākās Ķīnā, pēc tam Japānā. Nichiren iesākās Japānā. Zen novirziena fokuss ir meditācija un māca, ka apgaismošanu var sasniegt meditējot.

Šķīstā Zeme (Pure land) ir viss dievbijīgākā un māca, ka cilvēkam ticībā piesaucot Amitbha Buda, nāk atdzimšana šķīstā zemē caur kuru tad viegli sasniedzam paradīze un apgaismošana.

Nichiren Budisms centrējās uz Lotus Sutra, - Mahayana svētiem rakstiem. Nicherin bija 13. gadu simteņa Japāņu skolotājs, kas mācīja, ja cilvēks atkārti „Homage to the Lotus

Sutra of the Wonderful Law”, un to dara ticībā, tad visas viņa garīgās un pasaulīgās vēlmes tiek piepildītas.

Tad vēl ir Vajrayana (Tantric) Budisms.

Vajrayana ir slepenā (esoterikas) Budisma forma, kas sākās Indijā, bet tagad visplašāk pazīstama Tibetā.

Vajrayana Budisms uzsver, ka lietas kas mūsu uztverē ir pretrunīgas, kā piemēram labs/ļauns, patiesība nav. Tas eksistē tikai mūsu prātā, un apgaismošana nāk kad to pilnīgi saprot/ atklāj. Apgaismošana sasniedzama caur kontemplāciju, meditāciju, yogu un citām izdarībām un rituāliem.

Šo ceļu uz apgaismošanu staigā ar personīgo dieva palīdzību, ko piešķir garīgais vadonis. Speciālas pozes, vai ķermeņa stāvokļi, mantras un ikoni palīdz cilvēkam savienoties ar savu dievību un tā atrast apgaismošanu.

Budisma Mācība par Mūžību.

Budisms māca, ka pēc nāves cilvēks vai nu atkal piedzimst no jauna, jaunā ķermenī, vai ieiet Nirvanā. Tikai Budas – tie kas ir sanieguši apgaismošanu sasniedz Nirvanu.

Buda saļīdzināja reinkarnāciju ar sveces aizdegšanu. Pirmā svece aizdedzina nākamo. Kautgan ir zināma saistība starp pirmo un otro sveci, tā tomēr nav tā pati liesma. Budismā reinkarnācija ir transmigrācija. Budisms neatdzīst, ka cilvēkam ir dvēsele.

Nirvana

Nirvana ir galīga atbrīvošanās no miršanas un dzimšanas cikla. Ar to ciešanas izbeidzās. Vārds Nirvana nozīme izdzēst-cilvēka dzīve izdziest kā sveces liesma.

Buda apraksta Nirvanu, kā vietu kur: nekas nav, tikai ko prāts pats sevī redz; kur atzīst prāta esamību; kur nav vairs slāpes vai meklēšana; nav vairs saites ar ārišķīgām lietām.

Diemžēl šis paskaidrojums nedod skaidru ieskatu par Nirvanu. Vai tā līdzinās debesīm? Vai ir tukšums/ bezgalība? Atbildi grūti izdibināt, jo Buda atbilde uz šāda veida jautājumiem ir :- „Nav saprotams, nav aprakstāms, nav iedomājams, ar vārdiem izteicams”.

Nobeigums:

Esam apskatījuši, pārskata veidā dažus Budisma pamatprincipus. Tagad īsumā, apskatīsim milzīgi lielās atšķirības starp Kristīgās ticības mācību un Budismu.

Pirmā ļoti atšķirīgā lieta ir, ka Budisms noliedz Dievu. Tas neatzīst, ka Dievs radījis pasauli un valda pār visu kā debesīs tā zemes virsū.

Budisma mērķis ir ciešanu izbeigšana pasaulē. Kautgan tas ir cēls mērķis, tas nav sasniedzams caur Budismu, jo Budisms pilnīgi ignorē ciešanu īsto cēloni. Cēlonis ir grēks. Caur grēku cilvēks ir atdalīts no Dieva un ir sātana vērģs. Ir tikai viens atrisinājums- Kristus pie krusta izlietās asinis. Nekāda cita

ceļa nav.

Budisms meklē atbildi cilvēkā pašā, bet atbilde nav atrodama cilvēkā, bet Dievā. Atbilde ir Jēzus Kristus, kas ir ceļš, patiesība, un dzīvība.

Budisms nesaprot, ka cilvēka sirds ir viltīga un ļauna. Pāvils rakstīja Romiešu vēstulē: (7:14-25)

Mēs zinām, ka bauslība ir garīga, bet es esmu miesīgs, pārdots grēka varā. Jo es pats nesaprotu, ko daru; jo nevis to, ko gribu, es daru, bet, ko ienīstu, to es daru.

Bet, ja es to daru, ko negribu, es piebalsoju bauslībai un atzīstu, ka tā ir laba. Bet tad jau vairs es tas neesmu, kas dara ļaunu, bet manī mītošais grēks. Jo es zinu, ka manī, tas ir, manā dabīgajā miesā, nemīt nekas labs. Labu gribēt man ir dots, bet labu darīt ne. Jo labo, ko gribu, es nedaru, bet ļauno, ko negribu, to es daru. Bet, ja es to daru, ko negribu, tad darītājs neesmu vairs es, bet manī mītošais grēks.

Tad nu šādu bauslību es atrodu, ka, gribot darīt labu, man iznāk ļaunais. Mans iekšējais cilvēks ar prieku piekrīt Dieva bauslībai. Bet savos locekļos es manu citu bauslību, kas karo ar mana prāta bauslību un padara mani par grēka bauslības gūstekni, kas ir manos locekļos. Es, nožēlojamais cilvēks! Kas mani izraus no šīs nāvei lemtās miesas?

Pateicība Dievam mūsu Kungā Jēzū Kristū! Tā nu es ar savu prātu kalpoju Dieva bauslībai, bet ar savu miesu grēka bauslībai.

Budisma ļaunākā mācība ir reinkarnācija. Tā mācība ir pret visu ko Dieva Vārds māca. **Cilvēks nevar ticēt reinkarnācijai un sevi uzskatīt par kristieti.** Tas ir galīgi izslēgts. Dieva Vārds māca ka cilvēkam būs vienreiz mirt un tad tiesa. ***Un, kā cilvēkiem nolemts vienreiz mirt, bet pēc tam tiesa, tā arī Kristus, vienreiz upurēts daudzu cilvēku grēkus atņemt neatkarīgi no grēka, tiks otrreiz redzams par pestīšanu tiem, kas Viņu gaida.*** (Ebrēja vēstulē:9:27-28)

Apustulis Pāvils raksta 2 Korintiešu vēstulē:

(5:1-8) Mēs zinām: kad mūsu laicīgais telts mājoklis būs nojaukts, tad mums ir ēka no Dieva, mājoklis, kas nav rokām taisīts, bet mūžīgs debesīs. Šeit mēs nopūšamies, ilgodamies būt ietērptiem savā mājoklī, kas ir no debesīm, tiešām, ja būsīm ietērpti, tad nebūsīm kaili.

Šinī teltī būdami, mēs nopūšamies un panesam grūtības, jo negribam tapt izgērbti, bet pārgērbti, lai to, kas mirstīgs, pārņem dzīvība.

Bet Dievs ir tas, kas mūs tam sagatavojis, Viņš arī mums devis Garu par ķīlu. Tāpēc mēs arvien turam drošu prātu un zinām: kamēr mājojam miesā, mēs esam svešumā, tālu no Tā Kunga. Jo mēs dzīvojam ticībā, ne skatīšanā.

Bet mēs turam drošu prātu un gribam labāk atstāt miesas mājokli un būt mājās pie sava Kunga. Tāpēc, vai pie Tā Kunga mājās būdami vai vēl svešumā, mēs cenšamies, lai būtu Viņam patīkami. Jo mums visiem jāparādās Kristus soģa krēsla priekšā, lai ikviens saņemtu, ko, miesā būdams, darījis - vai labu vai ļaunu.

Reinkarnācijas doktrīna pauž, ka eventuāli cilvēks ar savu darbību var atrast brīvību lai tas pat varētu prasītu vairākus mūžus. Tās ir galīgas muļķības. Tie ir sātana meli, lai novirzītu cilvēku domas no pareizā ceļa par mūžību un dvēseli. Tikai Kristus asinis vien var mūs atbrīvot un pestīt.

Problēma ar Budismu, un reizē, tas, kas to dara īpaši pievilcīgu, ir ka tas uzrunā cilvēka "es." - patmīlību. Es varu atrast gaismu. Es sevi varu uzlabot. Es eventuāli varu tikt apgaismots, utt.

Diemžēl tie ir meli. Cilvēks ar saviem spēkiem neko nespēj. Cilvēks bez Kristus ir sātana vergs un viņa gals nav apgaismošana bet galīgā tumsa. Atbilde cilvēcei ir viena: **Jēzus Kristus.**

Prāv. Colvin S. MacPherson